

Balíček k právu obchodních společností

Informační podklad k návrhu směrnice, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností, a k návrhu směrnice, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přeměny, fúze a rozdělení

Podklad k dokumentům Rady č. 8560/18 a 8561/18
červen 2018
zpracovala: Darina Nezkusilová

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 5
- Stanovisko vlády ČR: 7
- Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:..... 8
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR: 8

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Balíček k právu obchodních společností Zpracovala: Nezkusilová, D. Číslo: Podklad k dokumentům č. 8560/18 a 8561/18 Datum: červen 2018	Typ řady: interní První vydání řady: říjen 2004 Frekvence vydání řady: nepravidelná Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova: Obchodní společnosti; přeshraniční fúze; přeshraniční rozdělení; ochrana zájmů věřitelů; ochrana zájmů zaměstnanců; ochrana zájmů minoritních společníků; on-line zápis do obchodního rejstříku	Jazyk: CZ Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

NÁVRH SMĚRNICE

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností
KOM(2018) 239 v konečném znění, kód Rady 8560/18
Interinstitucionální spis 2018/0113/COD

NÁVRH SMĚRNICE

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přeměny, fúze a rozdělení
KOM(2018) 241 v konečném znění, kód Rady 8561/18
Interinstitucionální spis 2018/0114/COD

- **Právní základ:**
Článek 50 odst. 1 a 50 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
15. 5. 2018 (KOM(2018) 239)
16. 5. 2018 (KOM(2018) 241)
- **Procedura:**
Řádný legislativní postup.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
K návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností, datované dnem 6. června 2018, ke dni zpracování tohoto materiálu prozatím nebylo doručeno do výboru pro evropské záležitosti prostřednictvím systému ISAP.

K návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přeměny, fúze a rozdělení, datované dnem 7. června 2018, ke dni zpracování tohoto materiálu prozatím nebylo doručeno do výboru pro evropské záležitosti prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrhy jsou v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
 1. *Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností*

Účelem návrhu směrnice je umožnit založit a zapsat obchodní společnost nebo její pobočku do obchodního rejstříku plně on-line, s předložením listin a prokázání totožnosti zakladatelů v elektronické podobě, bez nutnosti jejich fyzické přítomnosti před orgánem členského státu nebo

jiným subjektem. Vedle toho by mělo být umožněno i on-line ukládání údajů a dokumentů do obchodního rejstříku po celou dobu existence společnosti.

Za účelem určení totožnosti dotčených osob by členské státy měly povinně uznávat prostředky elektronické identifikace v souladu s nařízením e-IDAS¹. Vedle toho však mohou dobrovolně uznávat i jiné prostředky identifikace (např. naskenované kopie cestovního pasu). Fyzická přítomnost zakladatelů by měla být požadována pouze zcela výjimečně při podezření na podvodné jednání (např. zneužití totožnosti či daňové úniky).

Zápis společnosti do obchodního rejstříku by měl být proveden ve lhůtě maximálně pěti pracovních dnů. Návrh neharmonizuje vnitrostátní právní předpisy v oblasti zakládání kapitálových obchodních společností. Členské státy mohou nadále umožňovat i zápis údajů a zakládání listin do obchodního rejstříku v tištěné podobě, pokud však mají současně k dispozici plně elektronickou formu zápisu. Návrh směrnice se zásadně vztahuje na právní formy společností uvedené v příloze II směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností. V ČR se tedy návrh směrnice vztahuje na společnost s ručením omezeným a akciovou společnost, pokud není u jednotlivých ustanovení návrhu uvedeno jinak. Návrh směrnice připouští, aby se od něj členské státy odchýlily u založení a zápisu akciové společnosti do obchodního rejstříku, což znamená, že pokud členský stát této výjimky využije, nemusí být v jeho právním řádu zavedena možnost nechat zapsat akciovou společnost do obchodního rejstříku plně on-line.

2. Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přeměny, fúze a rozdělení

Návrh směrnice zavádí unijní postupy pro přeshraniční přemístění sídla a rozdělení kapitálových společností a pozměňuje již existující pravidla pro přeshraniční fúze společností. Návrh směrnice přitom klade důraz na ochranu oprávněných zájmů zúčastněných stran (např. zaměstnanců, věřitelů nebo menšinových společníků) a usiluje o větší míru využití digitálních nástrojů včetně systému propojení obchodních rejstříků při procesech, které upravuje.

Pro postupy přeshraničního přemístění sídla a rozdělení v současné době neexistuje žádná právní úprava na úrovni EU² a vnitrostátní právní úpravy jsou napříč členskými státy roztržštěné, přičemž v některých členských státech relevantní právní úprava vůbec neexistuje. U právní úpravy přeshraničních fúzí společností reaguje návrh směrnice na některé nedostatky identifikované ve stávající právní úpravě, které se týkají především nedostatečné ochrany práv věřitelů a minoritních společníků a nedostatečné informovanosti zaměstnanců, pokud se jedná o důsledky přeshraniční fúze společnosti. Návrh také zavádí rychlejší postupy pro případy jednoduchých fúzí.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES, dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1528722562274&uri=CELEX:32014R0910>

² Směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností jsou upravena pouze pravidla pro vnitrostátní rozdělení akciových společností, nikoli však pro přeshraniční.

- **Obsah a dopad:**

- 1. Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností**

Návrh směrnice ukládá členským státům stanovit pravidla, která by měla být splněna v procesu on-line zápisu společnosti do obchodního rejstříku a upravuje některé povinné a nepovinné prvky pro tato pravidla. Členské státy mohou podle návrhu směrnice vyžadovat zapojení notářů nebo právníků do on-line postupu zápisu společnosti do obchodního rejstříku, pokud to nebrání dokončení tohoto postupu plně on-line. Elektronický zápis společnosti nebo její pobočky do obchodního rejstříku by zásadně neměl být podmiňován předchozím získáním licence nebo povolení, pokud to není nezbytné pro kontrolu určitých činností.

Na členských státech je požadováno on-line zpřístupnění vzorů pro zakladatelské právní jednání kapitálových společností alespoň v jednom široce srozumitelném jazyce EU. Zakladatelé mohou tento vzorový zakladatelský dokument využít při elektronickém zápisu společnosti do obchodního rejstříku. To jim však nebrání vytvořit si jiné vlastní zakladatelské právní jednání podle svých potřeb. Členské státy mohou požadavek zveřejnění vzorového zakladatelského právního jednání omezit pouze na společnost s ručením omezeným.

Postupy stanovené v návrhu směrnice jsou na několika místech založeny na zásadě „pouze jednou“. Konkrétním projevem této zásady je např. právní úprava, která členským státům umožňuje požadovat zveřejnění některých údajů vedle obchodního rejstříku ještě ve vnitrostátním obchodním věstníku pouze v případě, že budou příslušné údaje obchodnímu věstníku odesílány elektronicky přímo obchodním rejstříkem bez nutnosti dalších úkonů ze strany společnosti. Zásada „pouze jednou“ se projevuje také v požadavcích na vzájemné ověřování a předávání si údajů o pobočkách společností zapsaných v jiném členském státě prostřednictvím systému propojení obchodních rejstříků.

Poplatky účtované obchodními rejstříky za provedení zápisů a změn u společností musí být transparentní a nediskriminační. Jejich výše zároveň nesmí přesahovat skutečné administrativní náklady na poskytnutí dané služby. Musí být umožněna i přeshraniční platba poplatků prostřednictvím obecně dostupných platebních systémů.

Dále je stanoven právní rámec pro získávání údajů o osobách zbavených způsobilosti k členství ve statutárním orgánu obchodní společnosti v jiném členském státě prostřednictvím systému propojení obchodních rejstříků. Členský stát je podle návrhu směrnice oprávněn odmítnout jmenování osoby do funkce člena statutárního orgánu, pokud dotčená osoba byla zbavena způsobilosti k výkonu této funkce v jiném členském státě.

Rozšiřuje se také výčet údajů o společnostech, které budou členské státy povinny zpřístupnit v obchodním rejstříku bezplatně. Nově je také požadováno, aby všechny údaje a listiny zapisované nebo zakládáné u společnosti či pobočky do obchodního rejstříku byly dostupné jako strukturované údaje ve strojově čitelném formátu umožňujícím vyhledávání. Vzhledem k možné potřebě úprav stávajících informačních systémů členských států byla k provedení tohoto požadavku stanovena delší, pětiletá lhůta. Návrh směrnice umožňuje, aby Komise mohla zřizovat nová přístupová místa k systému propojení obchodních rejstříků. Již nyní mohou další přístupová místa zřizovat členské státy, avšak Komise toto oprávnění doposud nemá.

Členskými státy se ukládá, aby na internetu zpřístupnily informace o zákonných povinnostech a postupech, jejichž dodržení je požadováno při zakládání obchodních společností a jejich poboček. Tyto informace by měly být zveřejněny alespoň v jednom široce srozumitelném úředním jazyce EU.

2. Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přeměny, fúze a rozdělení

Návrh směrnice zavádí postupy pro přemístění sídla kapitálové společnosti do jiného členského státu EU a změnu její právní formy na jakoukoli jinou právní formu kapitálové společnosti existující v cílovém členském státě. Při tomto postupu si společnost zachová právní subjektivitu, jmění a všechna práva a povinnosti ze smluv, jednání či opomenutí. Neproběhne tedy zrušení společnosti s likvidací a vytvoření nového subjektu v jiném členském státě.

Za účelem zajištění ochrany práv věřitelů, menšinových společníků a zaměstnanců společnosti předpokládá návrh směrnice vypracování několika samostatných projektů či zpráv o průběhu a dopadech přeshraničního přemístění sídla. Konkrétně se jedná o projekt přemístění sídla společnosti, zprávu pro společníky popisující právní a hospodářské dopady přemístění sídla a způsoby, jakými mohou společníci hájit svá práva, zprávu pro zaměstnance s vysvětlením dopadů navrženého přemístění sídla na zaměstnance a zprávu nezávislého znalce jmenovaného příslušným orgánem členského státu na návrh společnosti. Zpráva nezávislého znalce však není návrhem směrnice vyžadována u mikro podniků a malých podniků ve smyslu doporučení Komise 2003/361/ES. Společnost může být také požádána o učinění prohlášení o své platební schopnosti. Projekt přemístění sídla společnosti musí schválit valná hromada dostatečně velkou většinou společníků.

Návrh směrnice obsahuje záruky k zamezení zneužití postupu přeshraničního přemístění sídla k nezákonným cílům (např. obcházení daňových předpisů nebo poškození práv zaměstnanců, věřitelů či společníků) a také k zamezení obcházení požadavků na založení kapitálové obchodní společnosti v cílovém členském státě. Za tímto účelem předpokládá návrh směrnice ex-ante kontrolu prováděnou příslušnými orgány výchozího i cílového členského státu. Příslušný orgán výchozího členského státu vydá společnosti po provedení kontroly osvědčení předcházející přemístění sídla. Po obdržení tohoto osvědčení příslušný orgán cílového členského státu prověří splnění požadavků na založení kapitálové společnosti dané právní formy dle vnitrostátního práva svého členského státu a teprve poté je možné společnost zapsat do obchodního rejstříku v cílovém členském státě a vymazat ji z obchodního rejstříku výchozího členského státu.

U právní úpravy přeshraničních fúzí společností reaguje návrh směrnice na některé nedostatky identifikované ve stávající právní úpravě, které se týkají především nejednotné a ne vždy dostatečné ochrany práv věřitelů a minoritních společníků a nedostatečné informovanosti zaměstnanců, pokud se jedná o důsledky přeshraniční fúze společnosti. Návrh také zavádí rychlejší postupy dostupné pro jednoduché fúze.

Návrh směrnice dále upravuje přeshraniční rozdělení kapitálových obchodních společností, avšak pouze v případech přeshraničního rozdělení se vznikem nových společností. Návrh směrnice se naopak nevztahuje na rozdělení sloučením, neboť tento postup považuje Komise za příliš složitý a vyžadující zapojení příslušných orgánů z několika členských států, což s sebou nese zvýšené riziko podvodů a obcházení zákona.

Navrhovaná právní úprava ochrany v oblasti ochrany práv zúčastněných osob a opatření k předcházení zneužití v podobě umělé konstrukce se u rozdělení prakticky shoduje s výše popsanou právní úpravou u přeshraničního přemístění sídla. Požadavky na vypracování projektu rozdělení, zpráv pro společníky, věřitele a zaměstnance a zprávy nezávislého znalce jsou tedy prakticky totožné. Obdobně je tomu i u ex- ante kontroly ze strany příslušných orgánů obou dotčených členských států.

- **Stanovisko vlády ČR:**

- 1. *Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností***

Vláda ČR podporuje obecný cíl návrhu směrnice, kterým je umožnění on-line zakládání a zápisu kapitálových obchodních společností a jejich poboček do obchodního rejstříku. Vláda ČR však ve svém stanovisku uvádí několik problematických otázek, které je třeba řešit. Mezi ně patří záležitost identifikace osob zakládajících a zapisujících společnost do obchodního rejstříku. To souvisí s potřebou dbát na zamezení zneužití kapitálových obchodních společností k nezákonným účelům. Návrh směrnice by tedy měl obsahovat dostatečné záruky proti zneužití moderních technologií. Pro vládu ČR je důležité, aby návrh směrnice umožňoval zapojení notáře do procesu vzniku kapitálové společnosti, což návrh směrnice ve stávající podobě splňuje.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Směrnice pravděpodobně bude mít dopad na státní rozpočet v podobě nákladů na zřízení systému pro elektronické zakládání kapitálových obchodních společností a na vytvoření vzorových zakladatelských právních jednání.

Směrnice bude pravděpodobně vyžadovat změnu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů, zákona o veřejných rejstřících, zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, popřípadě dalších právních předpisů.

- 2. *Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přeměny, fúze a rozdělení***

Vláda ČR s návrhem v obecné rovině souhlasí. ČR patří k členským státům, v nichž jsou přeshraniční přeměny již nyní legislativně upraveny. Navíc se ČR připojila k dopisu šesti ministrů ze dne 31. ledna 2017, v němž byla Komise vyzvána, aby předložila legislativní návrh řešení přeshraničního přemístění sídla. Vláda ČR tedy vítá, že návrh směrnice obsahuje i úpravu přeshraničního přemístění sídla. Ve svém stanovisku však vláda uplatňuje technické připomínky k některým konkrétním aspektům návrhu.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Přímý dopad směrnice na státní rozpočet se nepředpokládá. Nepřímé dopady však nejsou vyloučeny.

Implementace směrnice bude pravděpodobně vyžadovat změnu zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů. Je možné, že bude nezbytné novelizovat i zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění

pozdějších předpisů, zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, popřípadě další právní předpisy.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Tímto balíčkem k právu obchodních společností se v Radě EU zabývá Pracovní skupina pro právo obchodních společností (G04). Předmětné návrhy byly zařazeny na program zasedání této pracovní skupiny konané dne 23. května 2018, kdy proběhlo první jednání k této problematice.

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností, byl v Evropském parlamentu přidělen výboru pro právní záležitosti (JURI). Očekává se také stanovisko výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO).

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přeměny, fúze a rozdělení, byl v Evropském parlamentu také přidělen výboru pro právní záležitosti (JURI). Dále se očekává stanovisko výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO), výboru pro hospodářství a měnu (ECON) a výboru pro zaměstnanost a sociální věci (EMPL).

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 20. 6. 2018 a usnesením č. 113 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti

1. **bere na vědomí** návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností a rámcovou pozici Vlády ČR k němu;
2. **podporuje** obecný cíl návrhu směrnice, kterým je umožnit zakládání a zápis kapitálových obchodních společností a jejich poboček do obchodního rejstříku on-line bez nutnosti fyzické přítomnosti zakladatelů či jejich zástupců před jakoukoli osobou či orgánem veřejné moci a rovněž umožnit změny zápisů v obchodním rejstříku on-line;
3. **považuje za nutné** plné dopracování návrhu směrnice tak, aby byly odstraněny sporné, či nejasné otázky;
4. **žádá vládu ČR**, aby jej informovala o projednávání tohoto návrhu v Radě a o postoji, jaký při tomto projednávání zaujme;
5. **bere na vědomí** návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přeměny, fúze a rozdělení;
6. **podporuje** obecný cíl návrhu směrnice, kterým je usnadnění práva usazování pro obchodní korporace, a vítá, že návrh směrnice kromě procesní úpravy přeshraničního přemístění sídla a přeshraničního rozdělení upravuje i nástroje ochrany věřitelů, společníků a zaměstnanců;

7. **považuje za nutné** plné dopracování návrhu směrnice tak, aby byly odstraněny sporné, či nejasné otázky, zejména rozdíly mezi jednotlivými typy přeshraničních přeměn;
8. **žádá vládu ČR**, aby jej informovala o projednávání tohoto návrhu v Radě a o postoji, jaký při tomto projednávání zaujme.